

Становище

от проф. дпн Румен Иванов Стаматов –

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научната степен

„доктор”

в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки;

професионално направление 3.2. Психология

докторска програма: Педагогическа и възрастова психология

автор: Мария Димитриос Окутсиду

тема: „ Стиливе на взаимодействие в класна стая “

1.Общо описание на представените материали

По избор от научното жури съм определен за негов член по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „Стиливе на взаимодействие в класна стая “ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма: Педагогическа и възрастова психология. Автор на дисертационния труд е Мария Димитриос Окутсиду – редовен докторант към катедра „Психология”, отчислен с право на защита.

Представеният от Мария Димитриос Окутсиду комплект материали е на хартиен носител и е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ”. Той включва всички необходими документи. Докторантката е приложила публикации и учебни материали.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи.

Темата на дисертационното изследване е актуална в научно – изследователски и в практически аспект. Като психологични конструкти стиловете на взаимодействие и самооценката отразяват опитите за осмисляне на учебния процес, чрез социалните взаимодействия между учители и ученици и откритостта на учителите към професионално самоусъвършенстване. В предложеното изследване актуалността е изразена в опита да се постигне едно разширено разбиране върху отношенията учители и ученици и тяхното

отражение върху ефективността на учебния процес. Актуалността на темата се открива особено силно в контекста на търсенето на пътища за подобряването на педагогическото взаимодействие.

3. Познаване на проблема

Докторантката се опитва обосновано да постигне целта на дисертационното изследване, както и преследваните задачи със съответните методи на теоретичното и емпиричното изследване. Стилите на взаимодействие са представени в контекста на различните самооценки – реална и идеална, което открива възможности за изследване на разрывите между отделните самооценки и отраженията им върху професионалното саморазвитие.. В съдържателно отношение самооценката е концептуализирана чрез емоционално-волевите процеси, когнитивните процеси, майсторството, специфичните професионални способности. Разглеждането на видовете самооценки в контекста на отделните области загатва за преодоляване на глобалността в осмислянето на този конструкт и очертава пространство за по-богато емпирично изследване на стиловете на взаимодействие с отделните аспекти на професионалната и персоналната самооценка. Представеният анализ е в контекста на хуманистичната традиция и е допълнен с различни разбирания извлечени от теориите на З. Фройд, К. Юнг, А. Адлер, К. Хорни и К. Роджърс. Освен това подробно са изложени и постиженията в националните психологически изследвания. Считам за оригинален принос опита за обединяване на различните самооценки – реална и идеална с различните способности от професионалната и персоналната самоопределеност и различните стилове на взаимодействие. Това осигурява много по-прецизно разбиране на професионалната самоопределеност на учителите и отражението и върху взаимодействието в педагогическото пространство. Емпиричното изследване очертава отношенията между различните самооценки – реална и идеална както и влиянията на тези отношения върху професионалното реализиране на учителите, както и различните стилове на взаимодействие.

4. Методика на изследването

Методиката отразява основния замисъл на изследването и на концептуалното му осмисляне. Самата методика включва:

Скала за изследване на самооценката на „Педагогически способности. Елементи на учителското майсторство“ от модификацията на „Анкета – професиограма“ от М. Оракова (идентично с М. Мутафова) (на модификация на „Анкета – професиограма“ от В. Василев на „Анкета – професиограма“ на В. А. Семиченко и П.А.Просецки) (Джалдети, А., Василев В., 1982: 206-208 ; Оракова, М., 2000:105-107).

Скала за изследване на самооценката на „Особености на характера и емоционално-волевата сфера“ от модификацията на „Анкета – професиограма“ от М. Оракова (идентично с М. Мутафова) (на модификация на „Анкета – професиограма“ от В. Василев на „Анкета –

професиограма“ на В.А.Семиченко и П.А.Просецки)(Джалдети, А., Василев В., 1982: 206-208 ; Оракова, М., 2000:105-107)

Скала за изследване на самооценката на „Особености на познавателната дейност“ от модификацията на „Анкета – професиограма“ от М. Оракова (идентично с М. Мутафова) (на модификация на „Анкета – професиограма“ от В. Василев на „Анкета – професиограма“ на В.А.Семиченко и П.А.Просецки)(Джалдети, А., Василев В., 1982: 206-208 ; Оракова, М., 2000:105-107)

Самооценката на стиловете на изследваните учители при взаимодействие с учениците в класна стая е относно педагогическите им способности и елементи на учителското майсторство, особености на характера и емоционално-волевата им сфера и особености на познавателната им дейност като качества на личността, необходими за учителската професия според степента им на изразеност по скала от 1-7 степен (1-качеството се отнася за мен в най-минимална степен - реално (това което съм аз), или идеално (това което искам да бъда); 7- качеството се отнася за мен в максимална степен - реално (това което съм аз), или идеално (това което искам да бъда).

Въпросниците са с добри психометрични характеристики, което осигурява обективно интерпретиране на емпиричните данни и постигане на предвидената цел, на задачите, произлизащи от нея и обосноваването на заключенията по отношение на формулираните хипотези.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 153 страници в основния текст, който включва 15таблици, 2 графики и приложение. Структурата включва увод като въведение в изследователската тема, три глави, изводи и препоръки за практиката, заключение и литература. Библиографията е със 145 заглавия на английски език. Самото изследване е структурирано в две части – теоретична, която представя основните концепти, около които се изгражда изследването и емпирична, която е представена от цели, задачи, хипотези, инструменти на изследването с подробно описание на психометричните характеристики и различните анализи, в контекста на формулираните хипотези. Представените анализи и изводи са представителни за усилията на докторанта и подкрепят верификацията на получените резултати.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

За оценката на едно дисертационно изследване могат да се приемат следните критерии:

-новост – собствен принос при решаването на изследователския проблем;

-научна ерудиция, изразена в обективността и коректността на представените идеи и възгледи при теоретичното разглеждане на темата и при обзора на литературните изследвания както и в подбора на методиките и анализа на емпиричните данни;

-подробно описание на методиките на изследването и на техните психометрични характеристики;

-коректно представяне на емпиричните данни като се използват статистически методи и анализи на резултатите;

-авторови приноси и препоръки, относно използването на резултатите от научните изследвания.

Приносите на Мария Димитриос Окутсиду са съдържателно обобщени и отговарят на проведеното изследване. Като цяло бих искал да отбележа следните положителни моменти:

Създаден е теоретичен модел на учителските стиловете при взаимодействие в класната стая с учениците.

Креативно е разработен изследователският дизайн на стиловете на учители при взаимодействие в класна стая с учениците.

Съвременният статистически анализ на резултатите представя коректно коментирани данни на демократичния стил и авторитарния стил на учителите при взаимодействие в класна стая с учениците.

Представени са особености на връзките между нивата на самооценката на демократичния стил и авторитарния стил на изследваните учители в реален план („това, което съм аз“) и идеален план („това, което искам да бъда аз“) на педагогическите им способности, елементите на учителското им майсторство, особеностите на характера им, емоционално-волевата им сфера и особеностите на познавателната им дейност, ценни за ефективното им взаимодействие в класна стая с учениците.

Това ми дава основание да отбележа, че изследването има приноси, които могат да намерят израз в опитите за преосмислянето на педагогическото взаимодействие и при търсенето на пътища за подобряване на професионалната самоопределеност на учителите.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите на темата на дисертационния труд са под формата на статии и отговарят на изискванията.

9.Лично участие на докторанта

Мария Димитриос Окутсиду е била редовен докторант към катедра „Психология“. Тя е реализирала самостоятелно цялото дисертационно изследване. Текстът, получените резултати и приноси са нейно лично дело.

10. Автореферат

Авторефератът съдържа основните постановки в дисертационния труд, резултатите и техния анализ. Считам, че е адекватен на дисертационния труд и обективно отразява теоретичните анализи и основните резултати, представени в съдържанието на изследването.

11. Лични впечатления

Бих искал да отбележа, че Мария Димитриос Окутсиду притежава задълбочени познания в изследвана област, съчетани с отговорност и с оригинален подход към емпиричното разглеждане на темата, което обогатява разбиранията за взаимодействията между учители и ученици.

12. Препоръки за бъдещо използване

Предлагам основния текст на дисертацията да се разшири като се наблегне на търсенето на пътища за подобряване на педагогическите взаимодействия и на мотивацията за професионално самоусъвършенстване.

Заклучение

Дисертационният труд показва, че докторантката Мария Димитриос Окутсиду притежава задълбочени познания по темата на дисертацията. Смятам, че кандидатката отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор” по Закона за развитие на академичния състав в Република България, ППЗРАС, Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ”. След изтъкнатите аргументи, както и на цялостната положителна оценка за извършеното дисертационно изследване, предлагам на научното жури да гласува положително и да присъди образователната и научна степен „доктор” на Мария Димитриос Окутсиду, за което давам и своя утвърдителен вот.

28 09 2016 г.

Рецензент:

/проф. дпн Румен Стаматов/